

Oredništvo,
ZAGREB, M
telefon
Uredništvo i uprava
za Sloveniju i slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA. Erjavčeva 4a.

DR. ŠTENIĆ
Dvorakova
LJUBLJANA

ASTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH

EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

USODA NARODOV SE NE PIŠE V ENEM DNEVU

Uvodni članek iz „Slovenskega Lista“ v Buenos Airesu

»Slovenski list«, ki izhaja v Buenos Airesu, prinaša 15. maja ta le uvodnik, katerega pribičujemo kot ilustracijo pravilnega gledanja naših izseljencev na naše vprašanje in obenem podpisujemo vse kar je g. Jan Kacinc v tem članku rekel.

Odkar sta Jugoslavija in Italija podpisali sporazum, se nekaterim zdi, da je vprašanje Slovencev v Julijski Krajini potisnjeno v ozadje in celo da sploh ne obstaja več. Tak občutek imajo nekateri, ko prebriajo starokrajske liste.

V resnici pa ni tako. Jugoslovanski narod sliši ko prej čuti z usodo svojih zasluženih bratov onstran meje in nestrnno pričakuje za sedaj žarek svobode, ki jo je Italija obljubila ob sporazumu slovenskemu in hrvatskemu ljudstvu v svojih mejah, za poznejši čas, ko bo pravica prišla do vlijave, pa še mnogo več.

Kot izvemo iz pisem, ki jih prejemajo naši izseljeni od svojih iz domovine, naši doma ne vedo nič točnega, kakšna usoda jim je namenjena za v bodoče. Temu se pač ni čuditi, kaiti nobenega javnega tiska nimajo, ki bi jim zadevo raztolmačili.

Po pogodbi je Italija obljubila rabo slovenskega jezika v šoli in v cerkvi. Vemo iz poročil, da so res dali nekaj več svobode v cerkvi in tudi ni ljudstvo za vsa malenkost šikanirano. Če fantje na vasi zapojejo ali se ljudje menjijo v svojem jeziku, medtem ko o kaki slovenski učni urki šoli še ni nič slišati.

A četudi bi Italija obljubo v celoti izpolnila, bi bilo to za kulturni narod, kot smo Slovenci, samo drobitnica. Zato je naravno, da pri tem ne mislimo ostati.

Vendar tega vprašanja ni mogoče rešiti takoj in samega zase, kaiti danes je ves svet povezan tako, da bi bile vsake spremembe na enem koncu občutene tudi na drugem. Vprašanje narodnih manjšin se bo rešilo naknadno z drugimi perečimi mednarodnimi problemi, a gotovo toliko časa ne, dokler se ne likvidira fašizem, ker od nobenega nasilnega režima ne moremo pričakovati pravice in z njo boljših časov.

Obnašanje italijanskih lokalnih oblasti ob turističnih izletih v Jugoslavijo

Bojanec, da se bo Jugoslavija s pogodbo z Italijo kmalu našla v fašističnem taboru, je brez podlage. Morda se tudi v Jugoslaviji dobijo posamezniki, ki bi to žeeli, vendar glavno in odločilno besedo ima narod, ki fašizma noče.

Ko so se mudili v Beogradu italijanski zastopniki, ni bilo med narodom nobenega navdušenja. Kmalu potem pa je prišel na obisk v Jugoslavijo predsednik Češkoslovaške republike, in narod mu je prial navdušene ovacije. Krvno čuvstvo je močnejše kot vse drugo.

Kadar mislimo na žalostno usodo našega naroda, moramo imeti pred očmi razvoj svetovnih dogodkov. Naj svet še tako tava v raznih zabolodah, eno je gotovo, da mednarodna pravičnost po vsem svetu napreduje. Fašizem bo moral prej ali slej kapitulirati. In takrat bo zasijalo solnce tudi primorskim Slovencem.

All naj mirno in križem rok čakamo tistega veselega dne? Nikdar ne, ker biti pasivno od strani, ko se gre za našo lastno bodočnost, pomeni toliko, kot pomagati našim zatiralcem. Naša dolžnost je, da smo trdni v protifašističnih vrstah resnične demokracije. Tega pa nam ni treba delati s kričanjem in s psovjanjem eden drugega, temveč s smotrenim delom, ki mora stremiti za tem, da se kot skupnost, kot v svet odleteli del našega naroda okrepi in povzpemo kulturno in gospodarsko.

Prazna je bojanec, da je usoda primorskih Slovencev za vedno zapečatena in da se nam Primorcem v tujini ne izplača boriti se za slovensko stvar, če smo doma obsojeni na smrt, ker Jugoslavija ni obrnila svojih topov proti Italiji, marveč segle v roko, katero ji je Italija ponujala.

Usoda narodov se ne piše v enem dnevu in v eni pogodbi. Usoda narodov je v njih samih; v njihovih srcih, v njihovih dušah, v njihovem zaupanju v bodočnost. To zaupanje moramo utrditi v srcih nas vseh, če si hočemo lepošo bodočnost zasluziti in jo doseči.

Jan Kacinc

VEDNO ŠTEVILJEŠE IN OBČUTNEJŠE OBSODE ZARADI TIHOTAPSTVA

Trist. junija 1937. — (Agis). — Areacije in obsode zaradi tihotapstva so v Julijski Krajini vedno številješe in občutnejše. V zadnjem času so na meji ob prekoracaju te arecitali tudi več jugoslovenskih državljanov ter jih osumili, da so hoteli vtihotapiti v Italijo razno blago.

Tako so obmejni fašistični organi arecitali Jakoba Revena iz Rovt nad Logatcem, in sicer ob meji med Rovtami in Žirmi in ga osumili, da je hotel vtihotapiti v Italijo večjo količino sene.

Ravno tako je obmejni straż arecitala Jožefo Plečnik iz Hotederšice in jo ovdila, da je imela namen vtihotapiti iz Jugoslavije v Italijo večjo količino saharina.

Zaradi tihotapstva pa so bili obsojeni Albert Štibelič iz Zalesca, Marija Tinta in Franc Štrukelj iz Kanala. Vsak izmed njih je dobil po 1 letu strogega zapora.

Iz Erzela na Vipavskem so bili obdeljeni Volj Frančiček, Turk Franjo, Bojc Ivanka, Ferjančič Ivanka in Ferjančič Jože da so na debelo vtihotapili konje in govejo živino iz Jugoslavije. Predlagana je bila za vsakega kazen z enoletnim zaprom in od 10.000 do 12.000 lir denarne globobe. Ker pa jim niso mogli dokazati dejanih je sodišče oprostilo.

INCIDENT U MEDULINSKOJ CRKVI

Medulin, junija 1937. — Kod nas je neka učiteljica Argentina. Jedne nedelje je dovela u crkvu školsku djecu protiv običaja baš kada je župnik Jakov Cecinović molio hrvatski sa vjernicima. Čini se da je to učinila po analogu svojih prepostavljivih, naročito školskog nadzornika Cutonea. Tog dana je naredila djeci da na župnikovu hrvatsku molitvu odgovaraču talijanski. Ljudi su se počeli buniti. Učiteljica je prestala tek tada s tom svojom demonstracijom kada jo je župnik u sredini molitve s oltara rekao da u crkvi zapovijeda on, a ne ona.

Druga medulinska učiteljica Vesna Bušanec (nekada Budjanović) rodom iz Sibenika je neki dan napala djecu pred školom zato što su medusobno govorila hrvatski.

NAPADAJ NA OVČARIĆ ANTONA U MUNAMA

Mune, junija 1937. — U noći izmedju Duhova i pondjeljka bio je napadnut do sada još na neobjašnjen način naš mladič Ovčarić Anton. On se vraćao kući iz plesa oko 11 sati navečer, i na putu između selja Malih i Velikih Muna u borovoj šumi sačekala su ga dvojica. Dobio je nekoliko teških udaraca kolcem po glavi i tijelu. Na sreću mu ozlijede nisu opasne po život.

VELIKO NEVRIJEME U CIČARIJI

OD GROMA STRADALA DVA SELJAKA IZ VODICA

Vodice, junija 1937. Prošlog tjedna zadesila je velika nesreća našeg seljaka Rupena Juru. Nemu je grom na paši ubio osamnaest glava ovaca. Siromah triju ogromnu štetu, jer on je sa ovim ovcama uzdržavao svoju mnogobrojnu familiju, koja se sastoji od petero djece. Istoga dana udario je grm i u kuću Ribarić Antona, ali nije napravio velike štete, jedino što je malo zida okrnjio ispod krova. Ovo je već po drugi put što je na istom mjestu u ovu kuću udario grm.

DVE NOVI MAŠI V IDRIJI.

Idrija, junija 1937. — (Agis). — Kot je naš list že napovedala, sta pela pred kratkim dva Idrijanca novo mašo, in sicer 28. maja je pel Franc Bizjak, ki je dovršil studije v Gorici. Istega dne popoldne je novomašnik poročil v cerkvi sv. Barbare svojega brata, ki je nalašč zato odložil poroko za šest mesecev.

Dva dni nato, in sicer 30. maja pa je pel novo mašo drugi Idrijanec, Josip Kušman. Za obe priliki je vladal v Idriji slavnostno razpoloženje.

Obema novomašnikoma želimo kar največ uspeha v njunem poklicu, da bi bila odločna borca za pravice slovenskega jezika v cerkvi in izven nje.

PET STOTINA RANJENIH TALIJANA STIGLO U NAPULJ

3. junija je u napuljsku luku prispolio sa 500 ranjenih talijanskih vojnikov, ki so bili smješti iskranci i porazmješteni v razne vojničke bolnice. Talijanska štampa srdačno pozdravlja dolazak hrabrih boraca v domovinu i ističe kako su proliili svoju krv u obrani fašističke civilizacije u Španjolskoj.

NJEMAČKI LIST IZ NOVOGA SADA O NAŠEM NARODU U ITALIJI IZ POTPISTA JUG.-TAL. SPORAZUMA

»Deutsche Presse«, Novi Sad, broj 6. junija u uvodnem članku pod naslovom »Slovenske manjine u Italiji« piše o jugoslovenskem sporazumu sa talijanskim vladom u pogledu škola, kulturnih udruženja, novina, upotrebe materinskoga jezika i bogosluženja naših manjina. Po talijanskoj statistiki ima 351.714 a po jugoslovenskoj 600.000 Jugoslovena na prostoru od 9.100 kv. km., veli ovaj list. Krajem rata u jugoslovenskim krajevinama Italije bilo je preko 550 javnih i privatnih slovenačkih i hrvatskih osnovnih škola, 8 srednjih sa 900 slovenskih i hrvatskih nastavnini-

ka oko 300 kulturnih društava, učlanjenih u tri saveza. Osim tega jedan savez gimnastičkih društava, jedan savez sportskih i jedan omladinskih društava. Zbir svega iznosio je 500 i medjimima mnoga su imali vlastite domove. Pored tega postojale su dobro organizovane poljoprivredne zadruge, sa 70.000 članova. Jedno zadovoljavajuće rješenje ovog ovako razgranatog stanovništva poslužilo bi u slučaju pravilno rješenoga manjinskog pitanja kao polazna tačka za zdravo rješenje i u okviru cijele Srednje Europe, — zaključuje »Deutsche Presse«.

NAŠI SE IZSELJUJEJO V ARGENTINO.

Trst, junija 1937. (Agis). — V tržaški luki so se vkrcali na parnik »Oceania« dne 29. aprila t. l. sledeči naši rojaki:

Fatur Frančička in Tomšič Terezija iz Bača na Pivki, Štefan Pepca iz Kameni, Valjetič Katica, Zadkovič Anica in Zadkovič Loizka iz Velikih Mun pri Podgradu v Istri Malečkar Danjela in Malečkar Ivanka iz Ostrožnega brda — občina Košana. Krešević France iz Ručić pri Podgradu. Godnič Albin in Godnič Stanislav iz Kostanjevice na Krasu. Našim rojakom želimo kar največ sreće na njihovi poti za iskanjem dela in kruha!

KARAMBOL V IDRIJI

Majhen karambol se je pripetil 25. maja ob 7 uri zvečer v Idriji na novem mostu pri pokopališču, kjer je neki motorist zavozil v tovorni voz trgovca Kobala. Motorista je vrgel sunek nekaj metrov daleč in je obležal precej težko ranjen, med tem ko je motorno kolo popolnoma pokvarjeno.

ZA DOBRE ODNOŠAJE MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

Ljubljansko »Jutro« poroča, da italijanski publicist Mario Nordio, ki je znan naš čitateljem po svojih člankih v tržaških listih, še vedno potuje po Jugoslaviji. Novinarjem v Banjaluki je izjavil, da bo v svoji že napovedani publikaciji o Jugoslaviji podal pravo in resnično sliko o jugoslovenskih lepotah in zanimivostih. Govoril je tudi o nadaljnjih stikih obeh držav, ki naj bi odnošaše še bolj zbljali.

Vse lepo in prav, vendar ni opaziti nikakih konkretnih in vidnih znakov za zboljšanje v odnosu fašizma do našega naroda v Julijski Krajini. Fašizem bi moral pokazati voljo po zbljajnju ne samo v besedah in v člankih, ampak tudi v praksi. Vse pospeševanje kulturnih in gospodarskih stikov med obema državama gotovno bo nič izdal. Če ne bo fašizem v ničemer popustil napram Slovencem in Hrvatom v Julijski Krajini. — (Agis).

SLUŽBENI IZVJEŠTAJ O POGINULIM TALIJANIMA U SPANIJI

Agencija Stefani objavila je 2. o. m. listu od 87 talijanskih »dobrovoljaca«, koji su poginuli prigodom zauzimanja Malage, a dan kasnije objavila je daljnih 27 imena.

NAŠA EMIGRACIJA

Neki novi organizatorni principi

U nedjelju, na izvarednoj skupštini zagrebačke »Istre«, došlo su do izražaja dva nova principa. Prigodom izmjene pravila članstvo je s odobravanjem pristalo da se pravila izmijene u ove dvije tačke:

1) Ko je više od tri mjeseca u Jugoslaviji, a nije član društva »Istra« ili nekog drugog emigrantskog društva učlanjenog u Savezu, nema prava na nikakvu moralnu ni materijalnu potporu od društva.

2) Odbor se bira po proporcionalnom sistemu, ako ima više lista.

Na prvi pogled, čitajući ta dva suha paragrafa, učini se čovjeku da je ta izmijena pravila od vrlo male važnosti. Da je to pruka formalnost. Ali nastojmo malo analizirati principe na osnovu kojih su te izmjene izvršene, pa da vidimo od kakove je to važnosti.

Prva izmijena, koja bi se ukratko mogla formulariti: — koliko dužnosti toliko prava — pozdravljena je od svih članova. Zašto? Mnogi stari članovi, naročito rođaci, ističu su ovo:

— Ja sam član društva već 10–15 godina. Plaćam uredno članarinu. Kada, na nesreću trebam materijalne pomoći od društva, ne mogu da je dobijem. Zašto? Zato što se ta pomoć, u većini slučajeva daje onima koji nisu članovi, a koji da su tobože najpotrebitniji. Onima koji znaju vještije da pišu.

Tako kažu članovi. A funkcioneri i sadašnji i bivši, kažu, po prilici, slijedeće:

— Ima velik broj slučajeva da ljudi koji desetak godina bagateliziraju društvo, od jedanput traže od društva pomoći bilo moralne bilo materijalne naravi. I ti su, obično, najgrlatiji. Treba ljudi priući da osjeti i dužnost prema društvu, a ne samo da ljudi misle kako imaju jedino prava.

Do sada, barem u nekim društvinama, nije prakticiran taj princip. Zagrebačko društvo, međutim, stoji na stanovisti da svim emigrantima moraju da se organiziraju. Jer jedino tako može organizacija biti moralno i materijalno jaka. Jedino tako može da vrši svoje zadatke.

To nije samo radi prikupljanja čim više materijalnih sredstava, tako je to predlagano bilo najviše na umu. Kada bi se ispunile želje s kojima su te izmjene izvršene, tada bi društvo u Zagrebu brojilo najmanje 1000 članova. Računajmo: 1000 članova po 5 dinara članarine iznosi mjesечно 5000 dinara. Ako od te članarine odbijemo 1 dinar za besposlene, 1 dinar za bolesne i 1 dinar za pomoći siromašnim članovima u slučaju smrti nekoga u obitelji, dobivamo u svakom od tih fondova po 12.000 godišnje. A to je već ljepe svotice, s kojom se dade nešto i pomoći. A i član, koji plaća članarinu, znade unapred da može računati na tu pomoć.

To je, možda, previše teoretski, ali ipak se na toj osnovi dade nešto postići.

Neko će tome teoretski moći i prigovoriti ali, ipak, princip da bez dužnosti nema ni prava i obratno, ne može da se s nikojem stanovišta uspešno pobiti.

I zato je zagrebačko društvo s tom izmjenom pokazalo, ako ništa drugo, a ono barem put kojim treba ići u našoj reorganizaciji.

Drugi princip o proporcionalnom biranju uprave možda i nije uobičajen u društvinama, ali kod nas je taj osnovni demokratski princip i to kako potreban. Gaetano Salvemini je jednom zgodom bio napisao da 50 posto + 1 nije prava demokratija. A tako i u našim društvinama, barem onim većima, u kojima ima raznih struja, osjećalo se odavna da biranje uprave po starome količi rad. Jer ona grupa koja bi dobila samo jedan glas preko polovine, ta bi dobivala cijelu upravu. Tako zvana opozicija bi praktički odlažila van. I izvana je neinformirana manjina kritizirala. Razdor je postao tako sve veći i veći između pojedinih grupa. Sada se opozicija prenosi u društvo — za zajednički stol. Sve grupe dolaze u upravu. I tako će se u međusobnom saobraćaju i radu za istim stolom tutiti oštrica i uspjeh rada će biti veći, jer će sve grupe upravljati društveni i snosili odgovornost.

Ta dva principa, prihvaćena od članstva u Zagrebu, nametnula su se sama po sebi. Članstvo vidi u njima uslove za napredak u radu. Ako se to u praksi pokaže ispravljeno, to će biti pulokaz za rad i u ostalim krajevima.

Radi toga treba tu reorganizaciju u Zagrebu pozdraviti. — (p.)

TALIJANI USPOSTAVLJAJU ZRAČNE VEZE S JUGOSLAVIJOM PREKO DALMACIJE

Između Italije i Jugoslavije vode se pregovori za uspostavljanje zračnih veza. Prema informacijama koje su stigle u Split, Talijani namjeravaju uspostaviti dvije zračne veze, i to prvu Rim–Beograd preko Splita, ali bez zaustavljanja u Splitu, a druga linija bi bila Milano–Trst avionom, a od Trsta dalje amfibijom do Zadra, Splita, Dubrovnika, Krka i Atene. Kako se saznaće, pregovori bi imali da se završe do 10. o. m., kako bi Talijani 15. o. m. mogli da uspostave ove linije.

Sin zemlje i zelenila ne zna za poeziju kamena — ne osjeća njegove religije. I manje ljubi zemlju od sina hridine.

Iz »Pogleda« Ante Dukića

OB DVAJSETLETNICI MAJNIŠKE DEKLARACIJE

Pred dobrim tednom je preteklo 20 let, odkar so izvoljeni zastopniki Slovencev v Hrvatov v dunajskem parlamentu slovesno proglašili trdno voljo po združitvi vseh Jugoslovanov: Slovencev, Hrvatov in Srbov, v lastni državni tvorbi. Res je, da je ta deklaracija nosila še dodatek »pod habsburško dinastijo. Gotovo so to narekovali prilike, ki niso še dopuščale, da bi bila izjava še bolj jasna v svojem besedu.

Verjetno je, da je ta ali oni smatrali da dodatak za bistveno sestavino deklaracije ali da je videl v taki združitvi pod habsburškim žezlom le prehodno stopnjo na poti do popolne osvoboditve vseh Jugoslovanov. Tudi je bil baš ta dodatak potreben, da se vsa slovenska masa, ki, vzgojena v šoli tedaj prevladujoče politične struje, ni bila pripravljena za veliki preobrat, pridobi za deklaracijo. Šele tedaj se je začelo prekasanje širokih plasti našega naroda z idejo, ki je prej tlela le v srcih izbrana manjšina in je vzplamela do herojične pozdravljivosti pri onih, ki so preili kot dobrovoljci svojo kri na bojnih poljanah ali ki so skončali svoje življenje v avstrijskih kazematah in ječah.

Prva obletnica majniške deklaracije se je slavila ob prisotnosti njenega glavnega glasnika drža Korošca v času, ko je še divjala vojna vihra, v Trstu, v središču onega dela našega naroda, ki je bil gotovo najbolj zrel za osvoboditev in ki si jo je tudi najbolj izkreno želel.

V tem predeлу naše zemlje se ni ta težnja porodila še z majniško deklaracijo. V boju z dvojnim sovražnikom, z Italijani in Nemci, ki so celo še med svetovno vojno združeni proti njegovim jezikovnim, kulturnim in gospodarskim aspiracijam, se je naš narod na Primorskem v teku let izklesal v trdnega pribornika za naše najvišje cilje.

Volja, izražena v majniški deklaraciji, je postala dejanje. Slovenci, Hrvati in Srbi so se združili v lastni državi, v veliki in močni Jugoslaviji pod lastnim vladarem iz hiše Karadjordjevićev.

Tako se je majniška deklaracija uresnila po svoji vsebinji; žal pa se ni povsem izpolnila glede svojega obsega. Kajti prav oni del našega naroda, ki je bil morda najbolj zrel za osvoboditev

in ki je najbolj iskreno po njej hrenel, je ostal še vedno zunaj skupnega državnega okvira. Otresel se je tisočletnega jarma, toda padel je vše hujše robstvo. Težka je njegova usoda, neprimerno težja, nego je bila prej usoda njegovih sedaj svobodnih rojakov. Zaradi tega so ti naši bratje v suženjstvu ob dvajsetletnici majniške deklaracije ako že ne dejanske pomoći pričakovali vsaj toplo bodrilno in tolažilno besedo.

Toda te besede ni bilo. Bratje v slobodi so pozabili na svoje nekdanje trpeženje, pozabili pa so tudi na svoje trpeče brate v tujini. Prepoceni so prišli do slobode, radi tega je ne znajo pravilno ceniti. Večji del jugoslovanskega naroda je prešel z molkom važni datum v naši zgodovini. Tisti pa, ki so se ga spomnili in priredili velike manifestacije, so ga izkoristili v ozkoscne strankarske namene. S trpkim občutkom so sledili naši bratje na Primorskem temu ravnjanju in niso mogli verjeti, da se danes po dvajsetih letih tako brezobjorno teptajo tiste vyzljenje ideje, ki si jih je stavil z majniško deklaracijo naš narod na svoj prapor in ki so vžgale kakor sveti ogenj srca vseh naših rojakov.

Padla je sicer beseda, da se ni še vse uresničilo, kar je zahtevala majniška deklaracija. Toda za to besedo se ni morda skrivala misel na brate onstran meja, ni to bila vsaj prikrita tolažilna in bodrilna beseda, ki so jo tako željno pričakovali, obratno prav ta beseda je našim bratom razgrnila vso bridko resnico. Grenek je občutek, s katerim so sledili naši primorski rojaki proslavljani majniške deklaracije. Ne morejo razumeti velike spremembe, ki je nastala v bornih dvajsetih letih pri njihovih bratih v slobodi. V njih tam preko je še vedno živ isti ogenj, kakor ob podpisovanju majniške deklaracije pred dvajsetimi leti, njihova vera in njihovo prepicanje pa je od dne do dne večje ter je že vera in prepicanje mučenikov. Težek greh bi bil, da bi jih mi, ki živimo v slobodi, varali v njihovi veri in upanju. Zaradi tega dajte jim vsaj po proslavi tisto tolažilno besedo, ki so jo tako verno pričakovali in ki so jo tako krvavo potrebljni!

P. P.

ISPRAVLJANJE OSOVINE

Njemački maršal von Blomberg otisao je u Rim da s Mussolinijem ispravi osovinu, koja je bila počela da se iskriviljuje radi vrućine.

I ovaj ima dobro pamćenje

Dnevni listovi donose: Nadbiskup iz Addis Abebe glava kopake crkve u Abesiniji otac (abuna) Kiril postao je preko noći oduseljeni prijatelj Italije. Dao je izjavu kako je sretan kulturnim radom koji nova vlast vrši v njegovoj domovini. Da i djelom dokaže svoje oduseljenje pošao je u Rim na poklonstvo. U Rimu razgledava kulturne spomenike.

Zaista odlčno pamćenje ima ovaj abuna.

Zapisititalijanskogčastnika

Spanski listi priobčujejo odlok iz dnevnika nekoga italijanskog častnika, ki je padel na frontu pri Guadalajari. V tem dnevniku se med drugim pritožuje nad nezadovoljstvom, ki vlada za fronto v nacionalističkom taboru.

Dnevnik je vodil častnik od 1. januarja, ko se je vrčal za Španijo, do 10. marta, ko je padel. Častnik pravi, da bi se ne bil javil za Španijo, če bi bil vedel, da vse tu poveljuje, a nihče nicesar ne razume. 12. januarja so dospeli Italijani v Cadiz in so jih vrgli najprvo na fronto proti Malagi, pozneje proti Guadalajari. Pisec ugotavlja, da vlažna vse povsod velike razroke.

»Kar sem videl, me je prepričalo, da se bodo razne skupine, monarhisti, karlisti in falangisti, ki se že sedaj hudo prepričajo med seboj, po vojni same med seboj pobijale, pravi na nekem mestu. Potem ugotavlja, da prepuščajo vse delo Italijanom. »Zdi se, da se mi za vojno bolj zaintenzano nego Spanci sami. Ali bi se nam ne spodobilo bolj nego njim, da bi živelj tja v en dan ob dobrji jedi, pijači in brez skrbii? Toda mi moramo čuvati čast italijanskega fašizma in Mussolinija.«

4. marca je zapisal: »O Španci na tej fronti (guadalajarski) ne držim niti. Vsi imajo tu eno samo misel: da bi žrli, pili, rekvirirali hotele in se vojni smežali. Vse je komedija.«

In 8. marca je zabeležil: »Madrid je mogče vzel samo z velikim udarcem, a tu gre vse narobe. Kdo nosi krivo? Samo ta prekleta nesložnost.«

Slavna stranica povijesti...«

»Popolo d'Italias je donio 4. o. m. članak o talijanskoj vojski. Članak je unapred najavljen i svak zna ko ga je pisao. U članku ustaje se protiv insinuacije na koju da se još uvijek često nailazi u nekim stranim novinama, a prema kojoj u Njemačkoj imaju osrednje mišljenje o talijanskoj vojski.«

Odgovarajući na te insinuacije, list citira mišljenje nekih od najistaknutijih njemačkih vojskovodja, izmedju ostalog rječi pok. maršala Hindenburga i generala Lüdendorfa o talijanskom vojniku i o odlučujućoj ulozi Italije u svjetskom ratu.

List kaže, da se za ocjenu jedne vojske nikad ne mogu uvesti kao mjerilo tragični dani prolaznih kriza kakve su doživjele sve vojske u toku svjetskog rata.

»Talijanska vojska, kaže izmedju ostalih, svojki se tukla sa austro-ugarskim trupama, čija je vrijednost kao ljudski materijal bila opće priznata.«

Nedavno je talijanska vojska skršila abesinske armije sa čitom bi hrabrošču vojska jedne druge velike sile izšla na kraj možda tek poslije 20 godina ratovanja.

Jednog dana će se dići zavjesa i nad onim što se odigrava u Španiji. Tada će se vidjeti da su fašistički dobrovoљci tamo ispisali novu slavnu stranicu historije.

...krivnjom Engleske

Novi engleski ministar rata održao je svoj prvi govor u kojem je rekao i ovo:

»Do abesinskog rata ne bi nikada bilo došlo da su postojali razlozi da se drugi boje Engleske. Ali Engleska nije bila noručana...«

Zato je predviđeno 450 miljarda za hitno naoružanje, pa će se možda preko nekih »slavnih stranica povijesti« naskoro prelići masno crnilo.

TALIJANSKA AGITACIJA U PALESTINI

Prema vijestima agencije Reuter iz Jeruzalima došlo je 4. o. m. prilikom procesije do protuengleskih demonstracija. Kroz grad su prolazile povorce pod arapskim, talijanskim i vatikanskim zastavama, na kojima je bilo ispisano: »Kriste, spasni nas opasnog britanskog imperijalizma.« Dijeljeni su takodjer letaci u kojima se arapski studenti pozivaju da idu na talijansko sveučilište, gdje mogu da se školju uz vrlo skromne cijene, pošto talijanska vlast snosi sve troškove izdržavanja.

GORIŠKI NADŠKOF MARGOTTI V IDRIJI

Nadškof pridiga v slovenščini

Idrija, 30 maja 1937. — (Agis). — Za nedeljo 23. maja je bila v Idriji napovedana sv. birma. Že ob 7 uri zjutraj je prišel v mesto goriški nadškof Margotti s svojim spremljstvom. Bil je deležen slavnostnega sprejema, ki so se ga udeležile civilne in vojaške oblasti.

Pozdravni govor je imel Idrijski dekan monsignor Arko, katerega priimek se danes piše po italijanskem pravopisu Arco! Nato je deklamirala mala deklica in podarila nadškofu šopek cvetja. Po officijelnem sprejemu so odšli vse v cerkev, kjer je bil monsignor Arko priedel zatrlik.

Od 10 ure do 11.15 je trajala birma, kateri se je javilo 35 birmancev, dečkov in deklic, nakar je nadškof sprejel na župništvu.

Upamo, da je nadškof odnesel iz Idrije dober vtis in se prepričal, da zaslužimo boljše in lepše postopanje, kakor smo ga bili doslej deležni z njegove strani.

MALE VESTI

— Čendak Matu, dječaka od 13 godina iz Jelovice, ugrizla je na paši otrovna zmija. Čendak je od otrovanja umro.

— Dne 29 i 30 V. o. g. održana je konferencija plivačkih klubova na Rijeci, na kojoj su uzeli učeće delegati klubova Jadrana-Split, Istarske-Ljubljana, Viktorije — Sušak i Societa Triestine di Nuoto Trst. Dogovarali su se o jugoslavensko-talijanskim plivačkim utakmicama.

— Nepoznata podmornica navodno talijanska, kako tvrde u Valenciji, potopila je zadnjih dana 3 španjolska putničko-trgovačka broda.

— Španski vladu je po poročilu »Nouvelles littéraires« uspelo rešiti najveće umetnine španskih, in drugih slikarjev pred fašističnimi branitelji kulture in civilizacije. V pariškem Louvre bodo čakale slike Velasqueza, Goye i dr., dokler ne bo zmanjšalo braniteljem kulture in civilizacije bomb in sličnih »civilizacijskih sredstev.«

— Poginuo je general Molla, zapovednik sjeverne pobunjeničke armije, koja se bori protiv Baska. On je poginuo avionsko nesreči. General Franco izvršio je izmijenu zapovedništva, te je za zapovednika sjeverne armije imenovan general Davile. Smrt generala Molle izazvala je težak dojam u Francovoj Španjolskoj, Italiji i Njemačkoj, jer je Molla smatran jednim od najspremnijih španjolskih generala.

— Talijanska štampa je ogorčena zbori pisanja francuske i britanske štampe da je politička osovina Rim-Berlin već napukla, te da je maršal Blomberg informirao Mussolinija, da Treći Reich ne će ništa poduzeti bez predhodnog sporazuma sa Engleškom.

— »Popolo d' Italia« donosi opširan članak, u kojem se pobija pisanje stranih listova o osrednjoj kvaliteti talijanske vojske.

— V tržaških ladjedelnicah so malone že dogradili novo veliko vojno ladjo »Vittorio Veneto«. Se ta mesec jo nameravajo sploviti v more. V fašističnih krogih se širijo govorice, da bo prišel v Trst tudi Mussolini.

— Hitler je odlikovalo kao prvo stranog državnika Mussolinija velikim krstom »Njemačkog Orla« novoosnovanog njemačkog ordena za zasluge. Povelja o odlikovanju izradjena je veoma umjetnički na pergament papiru i ima datum 31. maja.

— Italija gradi dva nova ratna broda, svaki od 53.000 tona. Sada Italija raspolaže se 100 podmornica, a do godine će ih imati ukupno 140.

— Maršal von Blomberg prisustvuje vojnim manevrima u Italiji, kako bi se ujvirov o kvaliteti vojnika i vojničkog materijala, što ga posjeduje talijanska vojska.

— Evropa postaja slovenska. Po najnovije podatkih zaznamujemo germanski in romanski narodi z izjemo Holandije in Italije hudo nadzadovanje rojstev. Temu nasproti pa rastejo slovanski narodi. V l. 1810. je bilo število Germanov v Evropi 31.6%, Romanov 33.7%, in Slovanov 34.7%. Toda v l. 1910. pa je bilo v Evropi 34% Germanov, 24.3% Romanov in 41.7% Slovanov. V l. 1930. so našeli 30% Germanov, 24.4% Romanov in 45.6% Slovanov.

Če se bo ta razvoj nadaljeval, potem bo v l. 1960. v Evropi 26.9% Germanov,

22.3% Romanov in 50.8% Slovanov. —

— Vejlke demonstracije priredile su ljevičarske stranke pred njemačkim poslanstvom v Londonu protiv njemačke intervencije u Španiji. Policija je morala upotrijebiti i najnergičnije mјere da rastiera demonstrante.

OPAZKE K IZLETU V POSTOJNO

»Pohod« priobčuje neke opazke k izletu v Postojno 23. maja. Med drugim pravi:

Carne venduta pravijo o sebi naši ljudje na Primorskem, hvala Bogu, da tako čutijo, kakor je pravilno! Izjavljali so tako, ko smo jih spraševali, kako se kaj počutijo izven Jugoslavije. Imajo pa upanje, da bo sedaj, vsaj nekaj časa, malo boljše.

Mi smo Slovenci in ostanemo Sloveni, tako je vzklikala skupina otrok v Postojni, ko smo jih vprašali, če znajo še slovenski. Pričovali so tudi, da se jim je povedalo v šoli, da se bodo kmalu začeli tudi v šoli zopet učiti slovenščino. Veseli smo, da mladina tako čuti, dokaz obenem, kakšno vzgojo imajo doma. Ni torej še vse izgubljeno.

Dvojezične cenike in jedilne liste (italijanski in slovenski) so imeli gostilničari in trgovci, ko smo 23. t. m. prislili v njihove lokale. Prej to ni bilo dovoljeno. Tudi napredok!

Med vojaštvom, ki ga je izredno mnogo v Postojni, so tudi slovenski fantje, zlasti med alpinci smo slišali, ko so stali okrog vrtljakov in se razgovarjali z domaćimi dekleti, slovensko govorico...

Spremljevalci v jami sami so razlagali znamenitosti v slovenskem jeziku. Baje so kot takci nastavljeni sami domaći slovenski fantje.

Naša godba »Sloga« je igrala na trgu »Istra« i pristankom Saveza, a potporom jednog našeg prijatelja namjerava se poduzeti akcija da bivši arsenalski radnici, kao i današnji željeznički

Ljubljanska opera gostuje ovoga tjedna u Trstu i Rijeci

— Prema sporazumu koji je direktor opere g. Polić zaključio u Trstu i na Rijeci gostovat će potpuni i pojačani ansambl ljubljanske opere 9 i 10. junu u Trstu a 11 i 12. junu na Rijeci. U oba grada dat će se dvije opere i to Smetanina »Prodana Nevjesta« i Gotovčeva »Ero s onog svijeta.« U »Prodanoj nevjesti« nastupit će u ulozi Kecala član zagrebačke opere g. Josip Križaj a pored njega imat će glavne uloge gdje Gjungenc, Bernot-Golobova i Kogjeva te gg. Gostič, Banovec i Kolacio. U »Eri s onog svijeta« nastupit će gdje Kogjeva i Ribičeva te gg. Franci, Betteto, Janko, Gorski. Podjela partija je ista u Trstu i na Rijeci samo što će na Rijeci mjesto g. Križaja u »Prodanoj nevjesti« u ulozi Kecala nastupiti član beogradskе opere g. Milorad Jovahović. Ansambl s kojim će direktor ljubljanske opere g. Mirko Polić nastupiti sastoji od oko 180 članova pjevača, orkestra, baleta i ostalih. Orkestar će se sastojati od 70 članova, balet od 20 balerin sa tri prve balerine, dok

će kor sastojati od 50 članova. Ansambl će ponjeti sobom i sve kostime i dekoracije. Predstave će se dati u Trstu u Politeama Rosetti a na Rijeci u Teatro Fenice.

Karte za gostovanje u Trstu su potpuno rasprodane, unapred za oba dana.

Zanimljivo je napomenuti da je Mirko Polić, direktor ljubljanske opere, rodom iz Trsta, kao i još neki članovi opere. A još zanimljivije je, da je Mirko Polić kao mlađi kapelnik dirigirao u Trstu baš »Prodanoj nevjesti« u Narodnom domu. Josip Križaj je takodjer tada pjevao istu ovu ulogu koju će pjevati opet poslije 25 godina u istom gradu.

Izvieštavajući o predstojećem gostovanju ljubljanske opere na Rijeci »Vedetta d'Italia« kaže, da gostovanje pobudjuje naše interesovanje među riječkim građanom te nadovezuje, da će ove jeseni na najvećim kazalištima u Jugoslaviji biti davane opere »Aida«, »Boheme«, »Travata«, »Barbiere di Siviglia« i druge.

TRIJUMF LJUBLJANSKE OPERE U TRSTU

PUBLIKA JE STAJALA PO HODNICIMA, U ATRIJU I OKO KAZALISTA, JER SU SVA MJESTA BILA RAZGRABLJENA

Urednik »Novosti« g. H. Macanović telefonira svome listu 10. o. mj.

Trst, 10. jun. Trijumf ljubljanske opere na sinočnjem gostovanju u prenunom kazalištu Politeama Rossetti, bio je potpun. Gledalište bilo je ne samo rasprodano do posljednjeg mjestu već u pretprodaji, nego je na samoj prestaviji još primilo stotine onih koji su zauzeli sve prolaze, ulaze, hodnik i atrij, da barem nešto čuju od toliko očekivanog gostovanja.

Nervozno očekivanje i radosno ganuce probilo je eksplozijom najveće iskrene snage, kada su se svjetla ugasila da najave početak pretstave. Hiljade ruku je mahnito pjeskalno da izrazi svoju radost što su u kazalištu, što će slušati slavensku glazbu od jugoslovenskih umjetnika. Kada se pojavilo dirigent Mirko Polić, novi val neopisivog oduševljenja zahvatilo je slušatelje, a poslije otsvirane talijanske kraljevske koračnice i fašističke himne, urnebesno je dočekana jugoslovenska himna u kojoj je svaki dio ponovno neobično toplo i oduševljeno pozdravljen pljeskanjem. Poslije završenog izvedenja uvertire, koja je takodjer izgradjena velikim oduševljenjem, otvorila se scena s toplim, svježim slavenskim selom, a usred prazne pozornice ugledale su radoznale oči malu curicu od 3 godine, obučenu u krasnu češku nošnju. Ona se milo i radosno klanjala publici.

Tko da opiše razdraganošči i ganuce! Domala je veliki zbor oduševljenih članova ljubljanske opere svježim gromkim i prodornim svojim pjevanjem i reprezentativnom opremom i pojmom osvojio sve one, koji su već davno hteli biti osvojeni do posljednje dubine svoje duše.

Umetnički i općenito je sinočnja pretstava »Prodane nevjeste« u trščanskom najljepšem kazalištu nezaboravan dogodaj, koji će ostati u sjećanju svih prisutnih.

Sve od početka do kraja, od prvog takta glazbe do posljednjeg gromkog finala, pojedinačno i skupno sve je bio veliki uspjeh, kakav trščansko kazalište nije vidjelo ni po oduševljenju i zanimalju publike, ni po savršenoj skupnosti, homogenosti ljubljanske opore. Baš

ta predanost, to neopisivo umjetničko oduševljenje, ta solidarnost, ta svestrana služba umjetnosti u svim pojedinosti, koja dokazuje bogatstvo tradicije škole i kolektivne saradnje, imponirala je stručnjacima i publici, pa i onima, koji su sa najvećim kriticizmom došli da vide te goste. Svi ističu da je saradnja solista, zbor, orkestra, režije, scenarija i čitavog tehničkog osoblja savršeno manifestovalo veliku kulturu.

Svršetak opere bio je pravi trijumf ovacija i oduševljenja. Poslije svakog čina, poslije svake arije, poslije svakog nastupa zbor i solista, prolamalo se kazalište od oduševljenja i nekoliko stvari morali su solisti i opetovati, a na rediće se svidjao savršeno izvedeni sekret roditelja, Kecala i Marženke u III činu, koji je od početka do kraja operovan.

Kad je završena pretstava, ovacije i oduševljenje trajale su kroz 5 minuta i nisu prestale dok nije spušten željezni zastor, a ni onda se publika nije htjela udaljiti, nego je nastavila da plješće na ulici i oko kazališta. Na svršetu pretstave svi izvadjali sa dirigentom zahvalili su se pozornice oduševljeni i ganuti sa suzama u očima na iskrenom oduševljenju gledališta. Bili su u moru cvijeća, a osobito se isticao u tim brojnim buketima, vijencima i košarama cvijeća prekrasan dar češkoslovačke Obce u Trstu, koja je sa krasnom svilenom jugoslovenskom i češkoslovačkom zastavom zahvalila Jugoslovinima, što su izveli Smetaninu igru. Isto tako bio je ogroman buket crvenih ruža od nepoznatog darovatelja.

Današnje trščanske novine preko dva i tri stupca pišu na veliko najpozvaljnije o gostovanju ljubljanske opere.

Ovoj pretstavi prisustvovali su između ostalih, kao pretstavnik vlasti prefekt Nj. Excelencija Regua, kao pretstavnik fašističke stranke federalni sekretar Graziani, upravnik grada, a i jugoslavenski konzul g. Životić, kao i sva društvena i kulturna elita grada Trsta. Mnogi nisu mogli da dobiti ulaznice za ovu pretstavu, stajali su u masi za čitavo vrijeme izvedbe okolo kazališta čekajući ovde izvadje da ih pozdrave na odlasku. — H. Macanović.

radnici dodiju do svojih prava. Da se što uspješnije može raditi, to su nam trebali podaci kako bismo znali, koliki je broj arsenalskih radnika koji su imali 10 godina službe nakon sloma bivše monarhije, jer i oni radnici koji su ostali u arsenalu u Puli poslije sloma, dobili su prava koja su stekli svojom prijašnjom službom.

IZLOŽBA JUGOSLOVENSKE UMJETNOSTI U RIMU

Desetog ovog mjeseca u novoj Galeriji Rima na trgu Colona otvara se izložba moderne jugoslovenske likovne umjetnosti. Ova galerija nedavno je otvorena sa izložbom talijanske Moderne, koju je otvorio ministar prosvjetne g. Botai.

Dopisnik »Vremena« iz Rima javlja svome listu da je vijest o ovoj izložbi jugoslovenskih umjetnika primljena u Rimu vrlo simpatično. Ona da se tamo posmatra, kao ponovno uspostavljenje užih kulturnih veza sa Jugoslavijom. Svečano otvaranje ove izložbe izvršit će 10. o. mj. ministar vanjskih poslova grof Ciano.

HRVATSKI UMJETNICI NE SUDJELUJU NA JUGOSLOVENSKOJ IZLOŽBI U RIMU

— Na jednom skupnom sastanku odlučili su hrvatski slikari i kipari, da iz posebnih idejnih razloga neće sudjelovati na jugoslovenskoj umjetničkoj izložbi koja se priređuje u Rimu 10. junu. Slikari iz Beograda i Ljubljane nastupiti će pa je već izvršena podjela prema rasporedu ministarstva prosvjetne.

JURINA I FRANINA

Jurina: Ima ča novega, Frane, pokle se nismo vidili?

Franina: A puno novega ima, puno, ali ti ne smin sve povidati.

Jurina: Znan, znan, mužariola...

Franina: Na to smo se fala Bogu odavna naučila, pa nan puno ni ne škodi.

Jurina: Si čuja za onu novu s onon maestrovicom u Medulinu?

Franina: San, san. Ali je liš plovan Cecinović opravila iz crikve kad mu je s dicon počela talijanski odgovarat na njegove hrvatske molitve. Reka njoj je: Kva komando mi — pa se pobrala.

Jurina: Čujen da je to naredila oni novi inšpektor ča ima ono sramotno prezime. A da mu je oni Dečiko šapljiva neka uputi maestrovice da po crikvan odgovaraju talijanski na hrvatske molitve.

Franina: Orko tič, ma nisu valja te maestrovice starje od onega Čana ča je bija u Biogradu i ča je potpisana spato di amilčicija.

Jurina: Benj, puštim ča maestrovice, da se ne bi naše stare ofendile da o mlađin gorovimo, pa mi kaži, je ča novega v velikoj politiki?

Franina: Palenta, moj Jure, cila palenta. U Rim ti je doša oni najstariji dječaci, von Plomper.

Jurina: Sigurno se je os počela kriviti na ovoj vručini, pa je doša da je ispravi.

Franina: Tako ništo. Pokazali su mu vojsku, marinu, infanteriju, reoplante i kavaleriju i sve ča su mogli, pa je ti njimački dječaci reka da se osvidičaju kako su u Taliji dobre puške u dobrin rukam.

Jurina: Sigurno su ga zato i pozvali.

Franina: Nego ča. Pokle one batočke u Španiji se bilo počelo govoriti da ni sve zlato ča sije, pa su vidli pozvali tuga Plompera da vidi kako njijovo zlato još sije.

Jurina: Da, da na manovran — znamo mi ča su manovre. A zna i Plomper.

Franina: A niki dan ti je domovra u Biograd na reoplantu drugi ministar nimački.

Jurina: Ča jopet po amilčiciju.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

ITALIJANSKI PREVOD BEVKOVE KNJIGE

V milanskem založništvu »Le lingue estere« (»Tuji jeziki«) je izšel italijanski prevod Bevkove knjige »Kresna noč« pod naslovom »I fuochi di S. Giovanni«. Prevod je preskrbel in mu napisal predgovor Umberto Urbani. Knjigo je natisnila na lepem papirju in v okusni obliki Zadružna tiskarna v Trstu.

V predgovoru, ki podaja pregled in kritiko Bevkovih del, prevajalec tako-le karakterizuje Franceta Bevka:

»Bevk je eden najbolj vrednih zastopnikov mlade slovenske literature, on je najbolj tipični, resnični in strastni pesnik življenja, običajev in tradicij slovenskega ljudstva, ki ga tvorijo po velikem delu verni, praznovorni in ubogi kmetje, kateri so vezani na zemljo in na žensko. Te dve strasti jih moreta zavesti do vseh prestopkov. On je tudi najbolj pozvan, da afirmira zunaj Slovenske literarne delovanje male domovine, kot naslednik Ivana Cankarja, edinega slovenskega pisatelja, ki je bil vreden, da se je dvignil do mednarodnega priznanja, in ki je imel na prve Bevkove spise očiten vpliv.«

VELIK USPJEH MATETIČ-BALOTINIH »ROŽENICA« U SUŠAKU

U subotu je priredio »Lisinski« koncert u Sušaku. Na programu su bile i »Roženice« Matetič-Ronjovega. Tom koncertu je prisustvovao i sam auktor »Roženica«, g. Ivan Matetič-Ronjov. U uspjehu »Roženica« čitamo u sušačkim »Primorskim novinama« i ovo:

— Za ovaj koncert vladalo je živo interesovanje kod svih ljubitelja muzike, u prvom redu zbog Matetićevih »Roženica« koje su se nalazile kao druga točka na programu.

Nakon uspjele prve točke programa »Domaćinu« napeta je sva pažnja slušatelja na »Roženice« i od prvih zvukova do završetka ovog zaista velebnog dela g. Ivana Matetiča-Ronjova čitava dvorana slušala je bez daha majstorskog izvedbe ovog dela, pa da, kad su umukli posljednji tonovi, udari u neopisivi aplauz i pjevačima i autoru koji se je takoder nalazio u dvorani. Aplauz je dugo trajao i sva dvorana ostala je pod dubokim dojmom ovog velebnog dela i za čitavog odmora a i kod izvedbe ostalih točaka programa, koje je članstvo »Lisinskog« izvelo tako, da je to bila uistina muzička senzacija za Sušak.

NOVI BROJ

CAR-EMINOVOG »MORNARA«

Izašao je iz štampe 6 broj za juni Car-Emnovog »Mornara« sa slijedećim sadržajem:

Mornar: »Ja mislim da se neće prevariti u meni - Sedam pitanja. - Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Dr. U. S.: O pomorskom pravu. — C.: Tridesetgodišnjica jednog plebiscita. — Naši se iseljenici javljaju. — Sto se to događa u Irskoj? — Lujo Dorčić: Tajna jednog otoka. — Odgovori na sedam pitanja. — Pripovijest o mladiću, koji je htio da bude kapetan.«

KNJIGA O PRVOJ NASOJ EMIGRACIJI

Krajem ovog mjeseca izlažeće se iz stampe knjiga pod naslovom »C. I. KR. RATNI LOGORI«, koju je napisao naš Istranin Joso De Franceschi, rodom iz Ližnjana. U ovoj knjizi je pisac obradio temu, koja će interesirati načito naši Istrani i pogotovo one, koji su ili sami bili za vrijeme svjetskog rata po logorima ili su u njima imali kojeg svog poznatog, prijatelja i rođaka. Knjiga će biti zanimljiva i po tome, što je po prvi put pisano o ovoj temi — koliko bolno toliko i krvavo — i što je u njoj obradljena prva emigracija našeg naroda iz Istre. Knjiga će svakako poslužiti kao dokument onih tragičnih godina, u kojima je počelo ono veliko zlo, koje još i danas nije naš narod. Pisac je i sam, još i danas bio djetete, bio po logorima te je u nekoliko članaka pisao o njima u našem listu.

U knjizi je obradjen u glavnom južni dio Istra oko Pule odakle je i plasiran rodom, pa se redom nizu slike logora kod Leibnitza, po madarskim sellima, kod Gmündu, zatim po sellima Austrije i češke, kuda je sve bio raštrkan naš narod za vrijeme svjetskog rata.

Način života, stradanja i patnje našeg naroda po tim logorima, oskudica, bijeda, glad i umiranje u masama od nedostope, zaraznih bolesti i gladi — sve je to iznešeno u ovoj knjizi vjerno i brez pretjerivanja.

Propagandni otsjek našeg Saveza posebnom skupštinom prepričao je knjigu pa ju i mi sa naše strane prepričamo društvenim i pojedincima. Knjiga će imati blizu 200 stranica. Cijena knjige u prodaji bit će Din 30.— a u predbilježbi Din 25.— Knjigu se predbilježuje u poslovnicu: JOŠO DEFRANCESKI — OSIJEK — REZNIROVA 55

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a.

— Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglas: se računaju po cjeniku.

Tiskat: Stečajnina Jugoslovenske Štampe d. d., Zagreb, Masaryk